

Smokkel onder de waterspiegel

De duiker is klaar om onder te duiken in het koude, niet al te schone water van de Rotterdamse haven.

Routinecontrole

De leider van de duikploeg gaat op weg om de kapitein van de tanker op de hoogte te stellen van de controle.

Duiken onder reuzentankers

De Zodiac schiet over het water van de Rotterdamse haven richting monding van de Nieuwe Waterweg.

Er staat een stevige wind. We schieten langs enorme olietankers. Op de Zodiac voel ik me tussen de enorme zeeschepen wel heel erg klein. Bij een ruim 200 meter lange tanker worden we op de kade afgezet.

Ik ben te gast bij het duikteam van de douane dat voornamelijk actief is in de wereldhaven van Rotterdam. Het duikteam bestaat nu ruim twee jaar en heeft voornamelijk een controlerende taak. Het is destijds uit noodzaak opgericht: de smokkel onder de waterspiegel nam toe en dus moesten ook de autoriteiten onder water actie ondernemen. Dat het team bestaansrecht heeft, is inmiddels wel gebleken, al doet de douane om voor de hand liggende redenen weinig mededelingen over het hoe en wat.

Verhoogd risico

Samen met Bram, één van de duikploegleiders, klim ik aan boord van de tanker. Overweldigend, zo groot. En geen mens te zien. Het schip is via enkele Zuid-Amerikaanse havens (die zijn aangemerkt als 'verhoogd risico') naar Rotterdam gekomen en door de DIA voorgedragen

voor een routinecontrole. Voordat duikers de onderzijde van het schip controleren, gaat de duikploegleider naar de kapitein en controleert de papieren. Daarbij vertelt hij dat er straks duikers onder het schip liggen en er dus geen motoren kunnen starten. Ook het laden en lossen moet staken met het oog op de veiligheid van de duikers.

» Het zicht onder de tanker is zo goed als nihil, maar de duikers zijn op extreme situaties getraind

De kapitein laat de papieren en het logboek zien. Het schip blijkt in de laatste haven in Zuid-Amerika nog gecontroleerd te zijn. Bram bespreekt vervolgens met hem wat het duikteam gaat doen en krijgt alle medewerking. Vaak weet de bemanning van een schip ook niets van eventuele smokkel onder de waterspiegel.

Beroepsduikers

Ondertussen maken de duikers zich op het duikschip klaar. De ploeg bestaat uit vier personen: de duikleider, twee duikers en een stand-byduiker. Stuk voor stuk zijn het beroepsduikers die hun papieren bij de Duik- en Demonteschool van de marine in Den Helder haalden. Maar niet iedereen

heeft een achtergrond in de duikerij. Voor een deel bestaat dit team (in totaal 14 duikers), uit mensen die binnen de landmacht of marine actief waren als duiker. De overige duikers hebben een achtergrond bij de Belastingdienst, waar de douane deel van uitmaakt. Medewerkers van de douane wisselen minimaal elke vijf jaar van functie: »

Onder: De mobiele decotank staat paraat bij duiken dieper dan vijftien meter.

Rechts: Duikers bij de romp van de tanker.

Claustrofobisch
Het zicht is abominabel slecht. De duikers doen het meeste werk op de tast.

ze werken immers in een kwetsbare positie en worden zo beschermd en behoed voor corruptie. Bovendien zijn ze hierdoor flexibeler inzetbaar. Alle duikers volgden een opleiding tot beroepsduiker én tot douanier.

Mobiele decotank

Twee duikers rollen achterover het water in. In droogpak, met wing en met volgelaatsmasker die hen niet alleen beschermt tegen kou, maar ook tegen de verontreiniging van het havenwater. Ze duiken op lucht, het laagste punt van de grootste tanker ligt niet dieper dan 20 meter. Hoewel geen decoduiken worden gemaakt, staat bij duiken dieper dan 15 meter altijd een mobiele decotank paraat. Via communicatie in hun maskers en met lijnen houden ze contact met de duikleider. Deze heeft hen vooraf gebriefd. De duikers laten zich onder de enorme kolos zakken.

Meer dan 200 meter lengte door twee duikers helemaal laten controleren, is onbegonnen werk. Het gaat vandaag dan ook om een routinecontrole. De duikers bekijken bepaalde delen van het schip. Welke? Dat is informatie die de douane liever niet prijsgeeft. Het zou je op een idee kunnen brengen...

Overigens kijken de duikers niet alleen of er verboden goederen aan de romp van het schip zijn bevestigd, maar letten ze ook op onregelmatigheden. Zien ze sporen van eerdere smokkel? Zo ja, dan melden ze dit aan de duikleider. Deze kan besluiten tot

» Zijn er sporen van eerdere smokkel te zien? Als dat het geval is, wordt dat aan de duikleider gemeld

het maken van foto- of video-opnamen, die vervolgens in het archief van de DIA worden opgenomen.

De DIA is de informatiedienst van de douane en opdrachtgever van het duikteam. De dienst maakt van alle schepen die Nederlandse havens aandoen een risicoanalyse. Dit gebeurt op basis van onder andere het verleden van het schip, het land waar het schip vandaan komt en welke havens het aandeed. De DIA schakelt vervolgens de duikers in om een fysieke controle uit te voeren. De duikers zoeken alleen naar goederen, de poppetjes achter de smokkel laten ze over aan de opsporingsambtenaren. Soms wordt een schip ook van binnen en van buiten uitgekamd. In dat geval werken de duikers samen met hun 'droge' collega's.

Getraind

Uit het communicatiekastje klinken korte meldingen. De duikers houden regelmatig contact, zodat de duikleider weet dat alles in orde is. De standby-duiker zit klaar om het water in te gaan mocht dat nodig zijn. Ik voel me nog steeds erg klein in het bootje naast de zeereus. Ineens realiseer ik me dat een vrije opstijging absoluut niet mogelijk is on-

der dit flatgebouw. Gelukkig zijn de duikers op extreme situaties getraind. Uit de opmerkingen maak ik op dat het zicht onder de tanker zo goed als nihil is, niet ongebruikelijk voor dit water. Het zoeken gaat dus voornamelijk op de tast. Vinden doen de duikers dit keer niets.

Torpedo's

Grote krantenkoppen van 'duikers vinden smokkelwaar' kun je maar beter met een grote korrel zout nemen. Natuurlijk treffen ze wel eens gesmokkelde goederen aan - de torpedo's in het duikdepot zijn daar een trots aandenken van - of vinden ze sporen van eerdere 'onrechtmatige invoer', maar de douane hangt dat zeker niet aan de grote klok. De vondsten maken over het algemeen deel uit van een groter, soms ook internationaal onderzoek dat maanden, zo niet jaren duurt. De media zijn wel de laatste die worden ingelicht! Dat betekent niet dat douaneduikers nooit in het nieuws komen. Ze worden soms bijvoorbeeld ingezet om vermiste duikers op te sporen of om naar wapens te zoeken. In principe werken ze door het hele land.

De duikers krijgen een teken dat ze terug kunnen keren naar het duikschip. Langzaam komen ze boven. Teleurgesteld dat ze niets hebben aangetroffen? Nee. Ze hebben hun werk gedaan en duikuren gemaakt, dat doen ze met veel plezier. Al is een vondst wel een kick, geven ze eerlijk toe. ...

FACTS

Opleiding: Opleiding tot beroepsduiker Categorie A bij de Duik- en Demonteerschool van de Koninklijke Marine in Den Helder én een douaneopleiding. Wie duikploegleider wil worden, volgt ook een vervolgopleiding bij de marine. Het is niet nodig al te duiken voor je aan de opleiding begint.

Werkzaamheden: Duiken! Uiteraard. Maar hoewel de duikers de maximaal haalbare tijd in het water liggen, verrichten ze ook andere werkzaamheden. Alle onderhoud aan materialen wordt bijvoorbeeld door henzelf gedaan. De duikploegleider heeft na inzet veel administratie, de gegevens moeten immers worden teruggekoppeld naar het DIA.

Standplaats: Rotterdam, de grootste haven van ons land. Maar de duikers worden in het hele land ingezet. Niet alleen voor het controleren van zeeschepen, maar ook voor zoekacties naar personen of objecten.

Werktijden: De douane is net als de haven een volcontinuubedrijf. Er is dus altijd een duikploeg stand-by. Dagelijks wisselen drie ploegen elkaar af.